

از سوی دیگر باتوجه به دیدگاه اسلامی می توان ناظران را به شش دسته کلی تقسیم کرد که هریک از ناظران در نحوه خاصی از کنترل اثرگذار هستند. این ناظران عبارتند از: خداوند متعال، امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، فرشتگان، نفس لوامه، مردم و مدیران (امینی، اکبری و خبازباویل، ۱۳۹۴).

می توانیم ارتباط ناظران ذکر شده با انواع کنترل را در جدول ذیل نمایش

دهیم:

جدول ۱. ارتباط ناظران با نوع کنترل (مؤلف)

ردیف	ناظر	نوع کنترل
۱	خداوند متعال	خودکنترلی
۲	امام زمان (عج)	خودکنترلی
۳	فرشتگان	خودکنترلی
۴	نفس لوامه	خودکنترلی
۵	مردم	نظارت همگانی
۶	مدیران	نظارت سازمانی

بنابراین در نظام کنترل اسلامی ناظران محدود به ناظران بیان شده در ادبیات مدیریت غربی نبوده و از ناظران دیگری نام برده می شود که در ادبیات مدیریت غربی جایی ندارد. در نظام اسلامی علاوه بر نظارت مدیران و مردم، خداوند، ائمه علیهم السلام بخصوص امام زمان (عج)، ملائکه و خود عالی انسان بر انسان نظارت دارند.

۳-۱. مدل تحلیلی پژوهش

مدل پایه در این پژوهش که براساس آن سازمان دفاعی مورد تجزیه و تحلیل اهمیت-عملکرد قرار گرفته است، مدل کنترل راهبردی علوی ارائه شده توسط خانی و همکاران است. برای استخراج مدل کنترل در مجموع ۲۷۱۸ مضمون اولیه استخراج کردند که در نهایت در قالب ۳۸ مضمون سازمان دهنده و ۸ مضمون فراگیر دسته بندی شد. براساس این پژوهش در دیدگاه امام علی علیه السلام کنترل علاوه بر ضروری بودن، بسیار گسترده نیز هست و شامل تمامی مراحل برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی می شود تا جایی که برای هریک از مراحل پیش از عمل، حین عمل و پس از عمل اصولی قابل استخراج است. همچنین برای کنترل